

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Изх. №

София

ДО
ДИРЕКЦИЯ “ОБЖАЛВАНЕ И
УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО”
гр.

ТЕРИТОРИАЛНА ДИРЕКЦИЯ
гр.

Относно: измененията и допълненията на Наредба № Н-18 на министъра на финансите от 13.12.2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства, обнародвани с ДВ бр. 49/2010 г.

Във връзка с обнародваната в ДВ., бр. 49 от 29.06.2010 г. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-18/2006 г за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства с оглед единното прилагане на данъчното законодателство, на основание чл. 10, ал. 1, т. 10 от Закона за Националната агенция за приходите, изразявам следното становище:

Изискването ФУ задължително да имат техническа възможност за установяване на дистанционна връзка с НАП е заложено в разпоредбата на чл. 118, ал. 2 от ЗДДС. Съгласно разпоредбата на § 56 от ПЗР на ЗДДС в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон министърът на финансите привежда Наредба № Н-18/2006 г. в съответствие с изискването за установяване на дистанционна връзка на ФУ с НАП. Задължението за установяване на дистанционна връзка с НАП се отнася за всички ФУ и интегрирани автоматизирани системи за управление на търговската дейност (ИАСУТД). Тъй като повечето от изискванията към ФУ и ИАСУТД са еднакви в по-нататъшните разяснения ще се говори за ФУ, като само там където има разлика в изискванията това ще бъде изрично посочено. За указване на лицето, задължено да използва фискално устройство ще се използва “лицето по чл. 3”, както е идентифицирано навсякъде в наредбата.

Изменението на Наредба № Н-18/2006 г. е в две основни насоки:

1. Въвеждане на задължение за установяване на дистанционна връзка между ФУ и НАП.
2. Ред и условия на работа с контролна лента на електронен носител (КЛЕН).

1. Дистанционна връзка

1.1. Общи положения:

Съгласно чл. 118, ал. 4 от ЗДДС и чл. 1, ал. 1 от Наредба № Н-18/2006 г. редът и начинът за установяване на дистанционна връзка на ФУ/ ИАСУТД с НАП са включени в предмета на цитираната наредба, като не се допуска работа с ФУ от лицата по чл. 3 без изградена дистанционна връзка на ФУ с НАП, освен в случаите, посочени в Наредбата.

Целта на изменението е да се осигури възможност за автоматично предаване на данни за дневните отчети на всяко ФУ към НАП. Съгласно чл. 39 от Наредбата данните от дневния финансов отчет с нулиране се записват в данъчния терминал (ДТ) на ФУ. Данъчният терминал служи за предаване на данни към НАП по дистанционна връзка чрез използване на преносна мрежа на мобилен оператор, използвана за реализация на дистанционната връзка между ФУ и НАП, по изградена за целта на обслужваните от мобилните оператори ФУ VPN мрежа. Предвижда се НАП да изпраща SMS-и към ФУ през определен от мобилните оператори кратък номер, еднакъв за всички мобилни оператори.

Всяко фискално устройство следва да бъде снабдено с data SIM карта, чрез която да получава задачи от НАП и да извършва предаване на данни към сървъра на НАП съгласно поставената задача. НАП може да постави задача за предаване на дневен отчет от приключване (Z отчет) за всеки ден през определен от НАП период. Предвижда се първоначално зададеният период от време да е 30 дни. Техническите и функционалните изисквания, свързани с изграждането на дистанционната връзка са регламентирани в **Раздел ШБ от Приложение № 1** от наредбата. Структурата и формата на съобщенията, които се обменят между ФУ и НАП са специфицирани в приложение № 17 от наредбата.

Друг вид задача е предаване на текущия оборот (X отчет) с определена честота за зададен период от време.

По установената дистанционна връзка ФУ могат да подават данни за:

- вписване на устройството при въвеждане в експлоатация;
- промени в данните за търговския обект и др.;
- данни за отписване на ФУ (дерегистрация).

По този начин отпада изискването за заверка на свидетелството за регистрация на ФУ от органите на НАП, уведомяване за промени на данните за търговския обект както и заверка на протокола за демонтаж на фискалната памет. Със създадената дистанционна връзка базата данни се попълва и актуализира автоматично с всяка подадена информация от ФУ без да е необходимо това да се осъществява от служител на съответната териториална дирекция. С отмяната на чл. 24 от Наредбата отпада и задължението да се води досие на ФУ като неразделна част от досието по чл. 79 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

1.2. Регистрация на ФУ (чл. 17 и чл. 18 от Наредбата):

С въвеждането на дистанционната връзка се променя процедурата за регистрация на ФУ, като отпада изискването за представяне и заверка в НАП на хартиено копие на свидетелството за регистрация на ФУ.

Съгласно новата редакция на чл. 17, ал. 2 от Наредбата при въвеждане в експлоатация на ФУ сервизната фирма издава свидетелство за регистрация в 2 екземпляра, по един за лицето по чл. 3 и за сервизната фирма, която го съхранява в досието на ФУ по чл. 50, ал. 1 от Наредбата.

Свидетелство за регистрация се издава по същия ред и при смяна на сервизната фирма, смяна на адреса на търговския обект, както и при загубване, повреждане или унищожаване на свидетелството.

При въвеждане в експлоатация от ФУ се изпраща съобщение към НАП. Устройството получава и отпечатва отговор за "статус на регистрация". Устройството се счита за регистрирано при получаване от НАП на потвърждение за успешна регистрация. Отпечатаният документ при върнат отговор със статус "успешно" се съхранява като доказателство, че устройството е регистрирано в НАП.

Отчитането на продажби чрез ФУ е разрешено след получено потвърждение за успешна регистрация на ФУ в НАП.

1.3. Промяна на данни (чл. 19 от Наредбата):

1.3.1. При промяна на обслужващата сервизна фирма новата сервизна фирма отбелязва това обстоятелство в паспорта на ФУ и издава ново свидетелство за регистрация. Данните за новата сервизна фирма се въвеждат във фискалното устройство и чрез него автоматично се изпраща информация към НАП.

1.3.2. При промяна на търговския обект, в деня на настъпване на промяната, лицето по чл. 3 отразява на първа страница на книгата за дневните финансови отчети и в заглавната част на касовата бележка новия адрес на търговския обект и чрез фискалното устройство изпраща съобщение към НАП.

1.4. Извеждане от експлоатация (дерегистрация) на ФУ (чл. 20 от Наредбата):

При извеждане от експлоатация ФУ изпраща съобщение за дерегистрация към сървъра на НАП. За дата на извеждане от експлоатация се счита датата на получаване на потвърждение

от НАП на изпратеното съобщение за deregистрация. Устройството отпечатва това съобщение, като отпечатаният бон за успешната deregистрация се съхранява в книгата за дневните финансови отчети на страницата за деня на настъпване на събитието.

При техническа невъзможност за изпращане на съобщение поради повреда на ФУ за дата на извеждане от експлоатация се счита датата на издаване на протокол за демонтаж на фискалната памет.

При извеждане от експлоатация се демонтира фискалната памет (ФП) на ФУ. Сервизният техник изготвя протокол за демонтаж на ФП. Този протокол вече не се представя за заверка в НАП, тъй като тази информация е подадена от ФУ и отразена в базата данни при изпращането на съобщение.

При техническа неизправност на ФУ, която не позволява изпращането на съобщение, уведомяването на НАП се извършва по служебен път.

1.5. Неизправност на комуникацията с мобилния оператор (Раздел IIIб, т.1, буква “д” от Приложение № 1 от Наредбата).

След отпечатване на дневен финансов отчет с нулиране задължително се проверява изправността на комуникацията с мобилния оператор. При констатирана неизправност на връзката, в т.ч. поради временна липса на връзка, в три поредни финансови отчета работата на ФУ се блокира. Деблокирането на ФУ се извършва след възстановяване на връзката и рестартиране на устройството.

2. Контролна лента на електронен носител (КЛЕН)

Друга съществена промяна в Наредбата е въвеждането на контролна лента на електронен носител (КЛЕН). Това е контролна лента, която се формира едновременно с издаване на бележката, но без да се отпечатва, като се съхранява на енергонезависим електронен носител.

Техническите и функционалните изисквания, на които трябва да отговаря ФУ, работещо с КЛЕН са регламентирани в **Раздел IIIа от Приложение № 1** от Наредбата.

Работата с КЛЕН е задължителна за всички нови модели ФУ, одобрени по реда на Наредбата.

При работа с КЛЕН фискалната касова бележка се издава в един екземпляр за клиента. Копие на всяка отпечатана бележка се съхранява на КЛЕН (**чл. 25, ал. 4 от Наредбата**).

Пълната информация от КЛЕН може да се отпечата на място в търговския обект по начина и в последователността на отпечатване на боновата лента. Следователно когато се налага проверка на определена бележка, съдържаща се в КЛЕН, нейно копие трябва да може да се разпечата на устройството, от което е издадена.

При повреда на устройството, която не позволява разчитане на КЛЕН, разчитането следва да се извърши на друго устройство от същия тип или от сервизната организация, обслужваща ФУ.

При демонтаж на КЛЕН върху него се поставя етикет с номера и датите на първия и последния запомнен върху тази КЛЕН документи.

Електронните носители на КЛЕН се съхраняват в 5-годишен срок от датата на демонтажа, съгласно **чл. 42** от Наредбата.

Внимание: Съгласно § 59, ал. 5 от ПЗР към Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № Н-18 от 2006 г. за доработените ФУ не е задължително използването на КЛЕН. Доработено фискално устройство е устройство одобрено до влизане в сила на изискванията за дистанционна връзка, което е преработено в съответствие с тези изисквания и което е преминало одобрение по реда на глава втора от Наредбата (§ 59, ал. 4 от ПЗР на Наредбата). При работа с доработено ФУ без КЛЕН се прилага досегашният ред по отношение на изискванията към контролната лента. В тези случаи върху документите, издавани от ФУ няма да се отпечатва контролно число.

3. Други изменения

С измененията и допълненията на Наредба № Н-18/2006 г., в сила от 29.06.2010 г. са направени допълнителни корекции и изменения във връзка с промените в условията за извършване на някои дейности, както и уточнения, наложени от практическото приложение на действащата наредба, а именно:

3.1. Нови видове плащания, при които отпада задължението за издаване на фискална касова бележка (чл. 3, ал. 1 чл. 25 от Наредбата).

По съществуващия до изменението ред задължението за издаване на фискална касова бележка не се отнасяше за случаите когато плащането се извършва по банков път. Отчитайки съвременното развитие в областта на платежните услуги към случаите, за които не е задължително издаване на фискална касова бележка са включени и **плащанията чрез наличен паричен превод или чрез пощенски паричен превод**. Изрично трябва да се обърне внимание, че това изключение се отнася за наличен паричен превод, извършен чрез дружество, **лицензирано** да извършва дейност по налични парични преводи по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи или чрез пощенски паричен превод, извършен чрез **лицензиран пощенски оператор** за извършване на пощенски парични преводи по смисъла на Закона за пощенските услуги.

Българската народна банка (БНБ) издава лиценз за извършване на дейност като платежна институция за извършване на дейност по налични парични преводи по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС). Българската народна банка води публичен регистър на лицензираните от нея платежни институции. Регистърът е достъпен по електронен път и се актуализира редовно (чл. 17, ал. 3 от ЗПУПС).

Комисията за регулиране на съобщенията регулира извършването на пощенските услуги в съответствие със Закона за пощенските услуги (ЗПУ) издава, изменя, допълва, спира, прекратява и отнема индивидуални лицензии за извършване на пощенски парични преводи. Комисията за регулиране на съобщенията вписва издадените индивидуални лицензии в специален регистър, който е публичен (чл. 50 от ЗПУ).

Внимание: Изключенията за отсъствие на задължение за издаване на фискална касова бележка при плащания по банков път, чрез наличен паричен превод или чрез пощенски паричен превод не се отнасят за лица, които извършват продажби на течни горива чрез средства за измерване на разход (чрез ЕСФП). Тези лица са задължени независимо от документирването с първичен счетоводен документ да издават фискална касова бележка за всяко плащане, включително за платените по банков път или чрез наличен паричен превод или пощенски паричен превод.

3.2. Лица и дейности по отношение, на които отпада задължението за издаване на фискална касова бележка.

3.2.1. Не е задължително използването на електронна система с фискална памет (ЕСФП) при продажби на течни горива от данъчен склад по смисъла на Закона за акцизите и данъчните складове, когато плащането се извършва по банков път или чрез наличен паричен превод или пощенски паричен превод (чл. 3, ал. 3 от Наредбата).

3.2.2. Не е задължително издаването на фискална касова бележка при продажби, извършвани от чуждестранни юридически и физически лица по смисъла на ЗКПО и ЗДДФЛ, които не са регистрирани по ЗДДС, по време на провеждане на международни мероприятия с краткотраен характер (изложения, панаири и други подобни), с изключение на мероприятия с развлекателен характер (чл. 4, т. 10 от Наредбата), като в § 1, т. 8 и т. 9 от Допълнителните разпоредби на Наредбата са дадени дефиниции на тези понятия, а именно:

- "международни мероприятия с краткотраен характер" са мероприятия с международно участие с продължителност до 14 дни, като например панаири, изложби, изложения и други подобни;

- "мероприятия с развлекателен характер" са концерти, постановки, прожекции, спортни състезания и мероприятия, циркови спектакли и други с подобен характер.

3.2.3. В кръга на освободените от задължително издаване на фискална касова бележка продажби на билети или други удостоверителни знаци за услуги са включени и бланковите билети при определени условия. По досегашния ред бяха освободени лицата, извършващи продажба на билети или други удостоверителни знаци за услуги, които съдържат трайно вписана, при отпечатването номинална стойност и най-малко два защитни елемента върху хартията и/или при печата, и са отпечатани по реда на Наредбата за условията и реда за отпечатване и контрол върху ценни книжа (НУРОКЦК). Новото е, че изискването за трайно вписана при отпечатването номинална стойност не се отнася за бланковите билети, квитанции и др., които се издават на химизирана хартия най-малко в два екземпляра – един за клиента и втори за задълженото лице (**чл. 4, т. 3 от Наредбата**).

Съгласно чл. 29 от НУРОКЦК информация за издадените ценни книжа се подава писмено от Министерството на финансите на компетентните териториални дирекции на приходната администрация за получените от издателите ценни книжа, които са свързани с изпълнението на данъчни задължения или са основание за събиране на други държавни вземания. Писменото уведомление съдържа подробна информация относно вида, общия брой, емисията или серията, поредността на номерацията, номиналната стойност, както и други характерни белези на ценните книжа. Към писмото се прилага образец от отпечатаните ценни книжа.

3.3. Изменения в реда на водене на отчетност

3.3.1. Лицата, извършващи продажби на билети или други удостоверителни знаци за услуги са длъжни да водят книга (регистър) за дневните продажби на билети/удостоверителни знаци. Книгата (регистърът) съдържа брой на продадените билети, начален и краен номер на продадени билети по номинали и общ оборот за деня (**чл. 39а, ал. 1 от Наредбата**).

Освен това лицето, извършващо продажбите трябва да съхранява в търговския обект копие от документ за получените ценни книжа, издаден по реда на НУРОКЦК (**чл. 39а, ал. 1 от Наредбата**).

3.3.2. Изменения в отчетността на лице, което извършва продажби на течни горива чрез ЕСФП:

- съгласно новосъздадената **ал. 4 към чл. 39** от Наредбата лице, което извършва продажби на течни горива чрез ЕСФП е задължено да вписва в книгата за дневните финансови отчети показанията на броячите или на друго средство за измерване преди пускане на всеки дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП.

- след закупуване и въвеждане в експлоатация на ЕСФП с дистанционна връзка отпада задължението по досегашния ред за подаване на данни за оборотите по електронен път при използване на универсален електронен подпис чрез попълване на данни или изпращане на файл чрез WEB-базирано приложение на интернет страницата на НАП (**отменени предишни ал. 6 и ал. 7 към чл. 39 от Наредбата**). Това е така защото тези данни ще се формират и предават автоматично по дистанционната връзка.

3.4. Нови реквизити на касовата бележка.

- съгласно изречение трето от **т. 8 към Раздел I от Приложение № 1** от Наредбата "Свободен текст в рамките на фискална касова бележка се маркира със знак "#" на първата и последната позиция на реда." . Това изискване се въвежда с цел да се различават свободните текстове, които имат описателен характер, от тези съдържащи фискална информация, която трябва да се натрупва във ФП. В момента много честа измама е фискалния бон на клиента да бъде създаден изцяло от редове със свободен текст, чрез които се имитира фискална касова бележка, но тази информация не постъпва във ФП;

- графично фискално лого в края на фискалните бонове, с очертанията на картата на България и надпис BG в него (**чл. 26, ал. 1, т. 10 и Приложение № 18 от Наредбата**). Целта е да се акцентира на факта, че това е фискален бон, какъвто трябва да бъде издаден на клиента

при приключване на сметката Съобщение **"ФИСКАЛЕН БОН"** се отпечатва също в края на отчетите на ФП и дневния финансов отчет с нулиране и запис във ФП;

- контролно число на документа, с което завършва всеки отпечатан документ. Това число се генерира автоматично при създаването на всеки документ (**чл. 26, ал. 1, т. 13 от Наредбата**). При стартиране на дневен финансов отчет с нулиране се генерира автоматично, общо контролно число на информацията в КЛЕН за деня, включително този отчет. Това число се отпечатва в края на дневния отчет и се записва в служебна област на фискалната памет на устройството. По това число може да се извършва верификация на записана вече на същото устройство КЛЕН. С въвеждането на контролното число се цели защита на данните от манипулация.

Внимание: контролно число се отпечатва само в случаите на работа на фискалното устройство с КЛЕН.

3.5. Регистриране на продажби, извършвани от зложни къщи (чл. 29, ал. 4 от Наредбата)

За продажби извършвани от лице, осъществяващо дейност като зложна къща и когато регистрацията се извършва на ФУ на зложната къща устройството се програмира така, че продажбите на доверителите да се регистрират в един департамент с обобщено наименование **"ЗАЛОЖЕНА ВЕЩ"**. Това е така защото продажбите се извършват от името и за сметка на множество различни физически лица, чиито данни не могат да бъдат въведени като отделни департаменти или артикули. При този начин на програмиране в края на деня в департамент **"ЗАЛОЖЕНА ВЕЩ"** ще бъде натрупан сумарен оборот за деня от всички продажби, които са извършени за сметка на лицата, собственици на зложните веща.

3.6. Издаване на "сторно" касова бележка от кошан (изм. чл. 31, ал. 1, т. 1 от Наредбата)

По досегашния ред за извършване на корекция след приключване на сметката при използване на ФУ се изискваше издаване на "сторно" касова бележка от кошан. С изменението на Наредбата лицето, използващо ФУ може да направи избор между това да издаде "сторно" касова бележка от кошан или да отпечата такава на принтер. Този принтер обаче трябва да не е фискален принтер и не трябва да влиза в състава на ФУ по смисъла на Наредбата. Второто копие на отпечатаната на принтер "сторно" касова бележка трябва да се прошнурова и да се оформи като кошан в последователността на издаването на копията.

4. Срокове за въвеждане на фискални устройства с дистанционна връзка

Съгласно § 59, ал. 1 от ПЗР на Наредбата са определени различни срокове за осъществяване на дистанционна връзка за три отделни групи лица:

1. лицата, задължени да използват ЕСФП – в срок до 31 декември 2010 г.;
2. регистрираните по ЗДДС лица, непопадащи в т.1 – в срок до 30 септември 2011 г.;
3. всички други лица, непопадащи в т. 1 или 2 – в срок до 31 март 2012 г.

Внимание: До закупуване и въвеждане в експлоатация на ФУ, отговарящо на изискванията за дистанционна връзка задължените лица използват ФУ от модели одобрени преди изменението на наредбата като прилагат досегашния ред за регистриране и отчитане на продажбите в търговски обекти, включително по отношение изискванията към ФУ, въвеждането в/извеждането им от експлоатация. Това обаче може да става до изтичането на посочените по-горе срокове за съответното лице (§ 59, ал. 2 от ПЗР на Наредбата).

При постоянна липса на дистанционна връзка от страна на мобилния оператор поради **липса на покритие** задължените лица използват ФУ от модели одобрени преди изменението на наредбата, като **прилагат досегашния ред** за регистриране и отчитане на продажбите в търговски обекти, включително по отношение изискванията към ФУ, въвеждането във и извеждането им от експлоатация. Работата с тези устройства е разрешена **до осигуряване на покритие от мобилните оператори (§ 59, ал. 3 от ПЗР на Наредбата).**

Внимание: Променените процедури и образци на Приложение № 11 и Приложение № 12 се прилагат в случаите на работа с ФУ с дистанционна връзка.

При регистрация на устройствата без дистанционна връзка, в случаите, предвидени в тази наредба, се прилага досегашния ред, като свидетелството за регистрация на ФУ и протокола за демонтаж на ФП се издават по старите образци на Приложение № 11 и Приложение № 12 и се заверяват в НАП.

*Красимир Стефанов,
Изпълнителен директор на
Национална агенция за приходите*